

J. Štikar

Obrazová komunikace

Univerzita Karlova, Praha 1992, 167 s.

Technické aspekty informácie a komunikácie sa dnes riešia v širokom rozsahu. Nemožno však zanedbávať ani psychologické otázky, pretože človek je tvorcom i používateľom týchto informačných technológií.

V recenzovanej publikácii autor najprv stručne popisuje poznávacie procesy, najmä vnímanie ako i fyziologické základy zrakového vnímania. Ďalšia kapitola je venovaná energetickým a informačným charakteristikám zrakového vnímania (napr. koeficient odrazu, priepustná schopnosť, časové charakteristiky). Podrobne popisuje základné mechanizmy zrakového vnímania (druhy podnetov, jas, klamy). Predmetom ďalšej kapitoly je vnímanie hĺbky, veľkosti a pohybu. Rôzne dimenzie kognitívneho štýlu sa popisujú najmä v súvislosti so zrakovým vnímaním. V kapitole o komunikácii a obraze sa zameriava najmä na počítačovú komunikáciu ako i kvalitatívnu a kvantitatívnu hodnotu obrazu. Pri popise grafického znázorňovania uvádza najmä jeho rôzne druhy. Ďalšia kapitola je venovaná znaku a rozpoznávaniu (druhy znakov, rozpoznávanie, čitateľnosť a interpretácia). Potom sa popisuje rozvoj informačnej technológie (videotelefón, človek-počítač). Nasledujú otázky vnímania na simulácii, zraková činnosť operátora, interakčné grafické pracovisko. Osobitná kapitola je venovaná oznamovačom (popis technických prostriedkov – najmä obrazovky). Otázky záfaže v súvislosti s prijímaním zrakových informácií sú predmetom poslednej kapitoly publikácie (najmä úprava pracoviska s obrazovkami).

V zozname literatúry prevažuje najnovšia zahraničná literatúra, ale nezanedbáva ani domáce práce z tejto problematiky.

Pri hodnotení publikácie treba vyzdvihnúť jej aktuálnosť vzhľadom na rýchly technický rozvoj v tejto oblasti (napr. počítačová komunikácia v sieťach), s ktorým by malo držať krok aj šírenie príslušných psychologických poznatkov. Tieto sú podávané nielen z hľadiska bezprostrednej aplikácie (oznamovače, obrazovky, človek-počítač), ale aj s teoretickým zarámčovaním (napr. teória informácie, teória vnímania, kognitívny štýl). V publikácii je veľký dôraz na názornosť podania, bohaté ilustrácie. Možno ju doporučiť nielen ako učebnicu v rámci inžinierskej psychológie, ale poskytnúť aj mnohé námety pre technikov a konštruktérov.

M. Stráženeč

K. H. Craik, R. Hogan, R. N. Wolfe
(Red.)

Fifty years of personality psychology

Plenum Press, New York, London, 1993, 313 str.

Kniha o padesáti letech psychologie osobnosti se vztahuje k vývoji této disciplíny v USA. Byla napsána špičkovými představiteli současné psychologie osobnosti.

Kniha se skládá z pěti částí:

1. H. Craik, jeden z redaktorů, porovnává dvě „základní“ publikace a jejich autory.

Důležitými mezníky, byť ne počátky, americké psychologie osobnosti jsou dva svazky, které vyšly v témže roce, 1937: Gordon W. Allport, *Personality: A Psychological Interpretation*, se zaměřením na jednotlivé osoby, a Ross Stagner, *Psychology of Personality*, zaměřená na jednotlivce ve společnosti.

Allport, narozený r. 1897, promoval r. 1922, Stagner, ročník 1906, dostává doktorát o 10 let později. Ač věkový rozdíl je nevelký, Allport píše jako pionýr, Stagner jako člen druhé, mladší generace.

2. Druhou část otevírá Stagner sám vzpomínkami na uplynulé půlstoletí. Jeden z příspěvků pojednává o Allportově knize a Allportově osobnosti. Třetí příspěvek zachycuje diskusi z r. 1946/47 mezi Allportem a jeho kolegou, Henry A. Murrayem, autorem (1938) významné knihy *Explorations in Personality*. Tuto monografii lze považovat za třetí, základně důležitý, originální americký příspěvek k psychologii osobnosti. Ve své stati Stagner připomíná, že učebnice, které vyšly v r. 1937, přinesly uznání psychologii osobnosti jako předmětu univerzitní výuky. Pokud se týká všech tří knih, podle Stagnera odrážely převládající směry psychologie: Allport zdůrazňoval humanistické tradice a fenomenologii, Stagnerův přístup byl behavioristický a Murray se opíral o psychoanalytické hypotézy. Stagner poznamenává, že na poli novější teorie osobnosti převládající přístup je „etnocentricky americký“.

3. Tři kapitoly jsou věnovány obecným otázkám: jedna struktúře osobnosti a druhé dvě otázkám teoretickým.

4. Nejrozsáhlejší je část čtvrtá, pojednávající o „současném pohledu na základní otázky“. Z nich osm navazuje na myšlení G. W. Allporta. Jejich témata jsou přístup ke studiu osobnosti, analýza souboru dopisů, užitečnost osobních dokumentů v psychologickém výzkumu, pojem „vlastního já“ a identity, „výrazové chování“,